

۹۲	۱۲-۲- یک امر عجیب از فاطمه <small>علیها السلام</small> پس از مرگ
۹۴	۱۳-۲- تابوت حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۹۵	۱۴-۲- ویژگی‌های دفن حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۹۵	۱۵-۲- اوقاف و صدقات زهرا <small>علیها السلام</small>
۹۷	۱۶-۲- روز شهادت و محل قبر حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۹۹	۱۷-۲- تاریخ شهادت صدیقی طاهره <small>علیها السلام</small>
۱۰۰	۱۸-۲- نبش قبر فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۰۱	۱۹-۲- نقشه‌ی قتل علی (ع)
۱۰۲	۲۰-۲- فاطمه‌ی زهرا <small>علیها السلام</small> چگونه سر از قبر برمی‌دارد؟
۱۰۲	۲۱-۲- فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small> با لباس خونین وارد محشر می‌شود.
۱۰۳	۲۲-۲- یاد ائمه <small>علیهم السلام</small> از حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۰۷	بخش سوم
۱۰۹	مقدمه
۱۱۱	فصل اول: فرهنگ علمی
۱۱۱	۱-۱- حمد و ثنا در کلام حضرت
۱۱۲	۲-۱- مواعظ
۱۱۲	۳-۱- امام علی (ع) از دیدگاه حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۱۳	۴-۱- روابط اجتماعی
۱۱۴	۵-۱- اوج رعایت ادب و احترام نسبت به پدر و همسر
۱۱۴	۶-۱- در صله‌ی رحم
۱۱۵	۷-۱- اهمیت تربیت و قضاوت میان کودکان
۱۱۵	۸-۱- آمادگی حضرت در پاسخ دادن به سؤالات
۱۱۶	۹-۱- حالت معنوی فاطمه در شب ازدواج
۱۱۶	۱۰-۱- اوج ادب و ایثار
۱۱۷	۱۱-۱- یادآوری روایات رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>
۱۱۸	۱۲-۱- بهداشت و آداب غذا خوردن
۱۱۸	۱۳-۱- ساده پوشی
۱۱۹	۱۴-۱- استفاده از جاذبه‌ی شعر در تربیت کودک
۱۱۹	۱۵-۱- بیان مشکلات اقتصادی

- ۱۶-۱- شیعیان و پیروان اهل بیت علیهم السلام ۱۲۰
- ۱۷-۱- فضیلت قرائت قرآن ۱۲۱
- ۱۸-۱- مالکیت خصوصی ۱۲۱
- ۱۹-۱- یاری کردن شیعیان ۱۲۱
- ۲۰-۱- شرکت در جنگ ۱۲۱
- ۲۱-۱- دعا‌های حضرت زهرا علیها السلام ۱۲۲
- ۲۲-۱- ارزشمندی یک حدیث ۱۲۳
- ۲۳-۱- خدا گرایی حضرت فاطمه علیها السلام ۱۲۳
- فصل دوم: فرهنگ عملی ۱۲۵
- ۱-۲- الگوی عفاف ۱۲۵
- ۲-۲- زندگی اجتماعی ۱۲۷
- ۳-۲- تعصب شکنی ها ۱۲۹
- ۴-۲- فاطمه علیها السلام در احساس و تعقل ۱۳۲
- ۵-۲- در آینه صبر و تحمل ۱۳۴
- ۶-۲- فاطمه علیها السلام و زندگی ۱۳۷
- ۷-۲- ترجیحات فاطمه علیها السلام ۱۴۰
- توسل به حضرت زهرا علیها السلام ۱۴۲
- جمع بندی ۱۴۳
- نتیجه‌ی بحث ۱۴۹
- پیشنهاد ۱۵۱
- کتابنامه ۱۵۳

ای یاس کبود! راز عشقت را آرام آرام به نرمی گل همیشه بهار در گوش قلب کوچکم، با ناله‌ای از ریشه‌ی شقایق خونین می‌خوانم. می‌خوانم سرود گل سرخی را که از داغ غنچه‌اش پرپر، گشت. تا مبادا لهو و لعب دار فانی، مرا در پیچ و تاب جاده‌های بی‌انتها سرگرم بازی کند. تا قیامت، می‌خوانم، داستان بلبل شیدا را تا مبادا بهای خون لاله‌ی عاشق به قیمتی کمتر از عشق به منبع هستی فروخته شود.

مادر، بر لوح دلم می‌نویسم که گل، تاب بین در و دیوار ندارد. می‌نویسم تا خاطر دیوانه‌ام همیشه در عمق ریشه‌اش، درد هجرانت را ترانه ساز کند و از آن شاهنامه‌ای بسازد با خطی از خون.

این کتاب که نگاهی گذرا به زندگی مطهر بانوی دوعالم حضرت فاطمه زهرا علیها السلام از بدو تولد تا پایان عمر مبارک ایشان است، تقدیم می‌گردد به پیشگاه مقدس و ملکوتی ایشان و فرزند عزیزشان، یگانه منجی عالم بشریت، قائم آل محمد صلی الله علیه و آله، ولی عصر، حضرت مهدی موعود علیه السلام. همچنین، از درگاه الهی خواهان آن هستیم که اجر و پاداش معنوی این مجموعه را در دفتر اعمال پدر و مادر مهربان مان ثبت نماید، ان شاء الله.

avabook.com

بیان مسئله

زن برای زندگی آبرومنا بشری عامل مهمی است، و سهمی بزرگ و به سزا در سعادت آدمی و خانواده دارد. این اطمینان آسمانی همواره تأثیری بس عمیق و شگرف، برگه‌تار و کردار و روح و روان آدمی داشته و مربی جامعه و شکل‌آیند برده و همین خرد بهترین اثریه‌ای است که برای فرزندان خود به جای می‌گذارد.

از طرفی زن به عنوان موجودی که از نظر جسمانی ضعیف‌تر از مردان است، در طول تاریخ سرگذشت دردناکی داشته و مورد ظلم و زورگویی ستمگران قرار گرفته است. خصوصاً در عصر جاهلیت که زن را چون کالایی مورد مبادله قرار می‌دادند، حتی توان او را ننگ دانسته و هیچ‌گونه سهمی از ارث را برای او قائل نمی‌شاند. با درخشیدن انوار اسلام، برای احیای ارزش‌های انسانی و الهی گام مهمی در جهت مبارزه با این تفکر جاهلی برداشته شد و شخصیت از دست رفته و منحط شامی زن دارای ارزش و مراتب کمال گردید. اسلام، با تقلیر از جایگاه والای سرور بانوان عالم، حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، محرک اصل و اصل آفرینش و علت غائی خلقت، به ارائه الگویی شایسته برای زن طراز اسلام مفتخر شد.

مطالعه و تحقیق هر چه بیشتر در ابعاد مختلف زندگی این بانوی بزرگوار، خود می‌تواند راهی در جهت نشان دادن دیدگاه اسلام در مورد جایگاه و مرتبه‌ی زن، و برابری حق و رق او با مردان باشد و با ورق زدن شرح حال آن حضرت، می‌توان به حقیقت انوم خضوع و خشوع در پیشگاه عظمت آن بزرگوار رسید. چرا که سرگذشت حضرت در واقع به منزه‌ی آموزش و پرورش روحی و اخلاقی بوده و خواندن آن به جهت رشد عقلی و معنوی، اجتماعی و برهمه‌ی زنان و مردان جهان لازم است.

تاریخچه‌ی مطالعات انجام شده بر روی زندگی بانوی اسلام توسط نویسندگان متعدد، از زمان تولد آن حضرت با نزول سوره‌ی کوثر در شأن آن بزرگوار آغاز گردیده؛ زمانی که مشرکان، حضرت رسول ﷺ، را به واسطه‌ی نداشتن فرزند ذکور آبرو می‌خواندند، خداوند وجود مبارک حضرت زهرا علیها السلام را به ایشان عنایت فرمود.

به خوبی روشن و هویداست که نویسندگان متعددی در مسیر زندگی و مقام حضرت زهرا علیها السلام بعد از تولد مبارکش - از ابتدای خلقت باشکوه - تا شهادت غم‌انگیزش به مطالعه و تحقیق پرداخته و با ذکر خلاصه‌ای از دوران کودکی حضرت تمام حوادث زمان حیات ایشان را برشمرده‌اند. در این کتاب نیز سعی بر آن شد تا فرازی کلی از زندگی و سرگذشت حضرت زهرا علیها السلام کامل‌ترین الگوی شایسته‌ی بانوان عالم، آورده شود. به خوبی واقفیم که این مجموعه چون قطره‌ای است از دریای بیکران که به رشته‌ی تحریر درآمده و تذکری است به خود و خوانندگان محترم و لازم به یادآوری است که، تمام مطالب آن در کتب مذهبی درج گردیده است و آنچه را که می‌خوانید طبق روایات می‌باشد. بضاعت علمی ما ناچیز است، لذا از خوانندگان عزیز تقاضا دارم که کمی‌ها و کاستی‌های فراوان این مجموعه را به دیده‌ی اغماض بنگرند و عزم خود را جزم کرده، به مطالعه‌ی هرچه بیشتر در این زمینه پردازند. پیشنهاد می‌شود که این مجموعه را تا پایان مطالعه بفرمایید، باشد با نوشیدن جرعه‌ای از آب رحمت آن دریای بیکران معرفت و رحمت، عطش دل‌های خشکیده‌ای برطرف گردد.

بخش اول

avabook.com

avabook.com

در روز بیستم جمادی الاخر، در شبی میمون و مبارک ستاره‌ای در آسمان مکه درخشید و بر زمین سجده نمود. در آن شب خانه ی محمد ﷺ و خدیجه غرق در نور بود و فرشتگان برای تهنیت باد سربرآستان حضرتش نهاده بودند و حضرت زهرا علیها السلام دیده به جهان گشود و دنیا صاحب فضیلت و کرامت گردید.

حضرت در دوران کودکی، مادر بزرگوارش را بدرقه ی وصال الهی نمود و در سختی‌ها چون مادری دلسوز در کنار رسول خدا ﷺ رنج می‌کشید، آنچنانکه نبی اکرم ﷺ حضرت را «ام ایها» خواند. و بعد از هجرت رسول اکرم ﷺ همچون سربازی گوش به فرمان به مدینه هجرت نمود. بزرگان و ثروتمندان عرب در سن بلوغ از آن حضرت خواستگاری نمودند، اما به اذن الهی عقد حضرت در آسمانها بسته شده بود و راحیل فرشته‌ی الهی خطبه‌ی عقد را خوانده بود و آن گل آسمانی باعلی (ع) وصلت نمود درحالیکه مهریه و جهیزیه‌ای زیبا، ساده و بدور از تجمل داشت.

حضرت از چنان مقامی در نزد شوهر برخوردار بود که علی(ع) هرگز هیچگونه امر و نهی به حضرت نفرمودند. در میان آیات الهی نیز نمونه‌های فراوانی چون آیه‌ی مبارکه مباحله و سوره‌ی کوثر در شأن حضرت نازل شده که خود گواهی بر عصمت بانوی اسلام است.

آری حضرت زهرا علیها السلام دارای چنان مقام معنوی بود که نبی اکرم ﷺ بارها او را پاره‌ی تن خویش خطاب نمود. در میدان عبادت و ارتباط الهی آنچنان پیش رفته بود که تمام پرده‌ها و حجاب‌ها و دیگر موانع را نمی‌دید: فاطمه علیها السلام با طینتی بهشتی و علمی فراوان و زبانی گویا، سرور زنان عالم از اولین تا آخرین است. حضرت دارای ویژگی‌های خاصی بودند که از موارد نادر انسانیت می‌باشد به گونه‌ای که حتی فرشتگان الهی خدمت‌گزاری ایشان را می‌نمودند.

بانوی بزرگ اسلام در تمام ابعاد مختلف زندگی از جمله در بعد ارتباط اجتماعی و خانوادگی از مقام و کرامت بی نظیری برخوردار بودند چنانکه بوی خدا از لحظه لحظه‌ی نفس کشیدن حضرت به مشام می‌رسید.

فصل اول: ولادت تا ازدواج

۱-۱- همراه پدر

محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله فرستاده‌ی خدا و آخرین پیامبر و سرور تمام پیام آوران الهی، پدر فاطمه زهرا علیها السلام بی‌نیاز از توصیف است، پدری که خدای جهان هستی او را صاحب «خُلُق عظیم» معرفی کرده و به نص کتاب الهی: «از هوای نفس خویش سخنی نمی‌گوید و آنچه می‌گوید وحی الهی است» فاطمه علیها السلام سراسر حیات پرورش را در شعاع وحی و درسایه‌ی انسان ساز چنین پدری گذراند. تقریباً دو ساله بود که در محاصره‌ی اقتصادی کفار قریش همراه پدر قرار گرفت و سه سال در «شعب ابطالب» همراه پدر و مادر و سایر مسلمانان در تحمل سخت‌ترین شرایط گرسنگی و تحریم شرکت داشت.

در سال دهم بعثت اندکی پس از نجات از «شعب» مادر گرامی خویش را که رنج‌های ده سال مبارزه و تحمل و بویژه فشار محاصره‌ی اقتصادی رنجورش ساخته بود، از دست داد. فاطمه علیها السلام بی‌مادر شد و این هر چند بسیار رنج آور بود اما بیش از پیش او را در کنار پدر و دامان تربیت پیامبر صلی الله علیه و آله قرارداد....

در هشت سالگی، اندکی پس از هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله، همراه سایر بانوان خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله و با همراهی علی (ع) از مکه به مدینه آمد و باز در کنار پدر قرار گرفت، در مشکلات مختلف زندگی پیامبر در مدینه، همواره فاطمه علیها السلام با او بود، در جنگ احد پس از آنکه مسلمین مجبور به عقب نشینی شدند، فاطمه علیها السلام سراسیمه از مدینه به اردوگاه پدر آمد و همراه امیرالمؤمنین (ع) به مداوای زخم‌های پیامبر صلی الله علیه و آله پرداخت.

فاطمه علیها السلام با اسلام بزرگ شد، با اسلام و قرآن همراه بود، در هوای وحی و نبوت تنفس می‌کرد و می‌بالید. حتی با وجود ازدواج، خانه‌اش متصل به خانه‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله بود. پیامبر صلی الله علیه و آله پس از رفتن به مسجد به دیدار فاطمه علیها السلام می‌رفت. خدمتکار پیامبر صلی الله علیه و آله می‌گوید: آن گرامی چون می‌خواست به سفری برود با آخرین کسی که وداع می‌کرد فاطمه علیها السلام بود، و چون باز می‌گشت پیش از دیدار هرکس نزد فاطمه علیها السلام می‌رفت و سرانجام در آخرین ساعات زندگی نیز فاطمه علیها السلام بر بالین او بود و می‌گریست و پیامبر صلی الله علیه و آله او را دلداری می‌داد که پیش از دیگران به پدر خواهد پیوست!

۱-۲- مادر حضرت فاطمه علیها السلام

خدیدجه علیها السلام دختر خویلد، ام المؤمنین، اولین زن مسلمان، حامی دین اسلام و فداکار در راه تحقق مکتب و اهداف آن، مادر فاطمه علیها السلام بود. حضرت پنج سال از دوران کودکی را در دامان مادر گرامی و فداکاری چون خدیدجه علیها السلام پرورش یافت، مادری که اولین بانوی اسلام بود و پیامبر صلی الله علیه و آله درباره‌ی او به نیکی یاد می‌کرد و می‌فرمود: بهترین زنان دنیا خدیدجه علیها السلام است، و مریم بنت عمران؛ «خَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ وَ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ»^۱. در روایتی دیگر می‌فرماید: بهترین زنان عالم چهار نفرند: مریم بنت عمران، آسیه دختر مزاحم، خدیدجه دختر خویلد، و فاطمه دختر محمد صلی الله علیه و آله؛ «خیر نساء العالمین مریم بنت عمران، و آسیه بنت مزاحم، و خدیدجه بنت خویلد و فاطمه بنت محمد»^۲.

در صحیح بخاری به نقل از عایشه آمده است که: حضرت خدیدجه چنان نزد پیامبر صلی الله علیه و آله محبوب و محترم بود که تا حیات داشت پیامبر صلی الله علیه و آله همسر دیگری اختیار نکرد، پس از وفات او نیز بسیار از او یاد می‌نمود، و حتی بردستان خدیدجه علیها السلام نیز احترام می‌گذاشت تا آنجا که گاهی به پیامبر صلی الله علیه و آله هدیه‌ای تقدیم می‌کردند، می‌فرمود: به خانه‌ی فلان زن ببرید چون او دوست خدیدجه است. عایشه می‌گوید: «پیامبر آنقدر از خدیدجه علیها السلام به نیکی یاد می‌کرد که یک روز به او

۱- هئیت ۲ تحریریه موسسه در راه حق، بانوی بانوان، ص ۷.

۲- صحیح بخاری، جلد ۴، ص ۱۶۴؛ کشف الغمّة فی معرفة الأئمة، جلد ۱، ص ۵۰۷.

۳- إعلام الوری، ج ۱، ص ۲۹۵.

اعتراض کردم: ای رسول خدا ﷺ خدیجه پیرزنی بیش نبود و خدا بهتر از او را به تو عطا کرده است پیامبر ﷺ خشمگین شد و فرمود: به خدا سوگند خدای متعال بهتر از او را به من نداده است، خدیجه ایمان آورد هنگامی که دیگران در کفر بودند، او مرا تصدیق کرد هنگامی که دیگران تکذیب می کردند، اموالش را رایگان در اختیارم گذاشت هنگامی که دیگران محروم می داشتند، و خدای تعالی نسل مرا به وسیله او قرار داد...^۱، و این گویای حقیقتی بزرگ در اسلام است، چرا که به راستی فداکاریهای خدیجه علیها السلام در پیشرفت رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله تأثیری بسزا داشته است و به گفته‌ی برخی از دانشمندان: اسلام و رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله با جهاد علی (ع) و انفاق خدیجه علیها السلام - دو عامل بزرگ گسترش و پیروزی اسلام بود- که به ثمر رسید و همه‌ی مسلمانان در تمامی اعصار، نعمت ایمان را پس از خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله به این دو گرامی مدیونند.

باری فاطمه علیها السلام یادگار چنان مادری و فرزند چنان پدری است، با وفات خدیجه علیها السلام در سال دهم بعثت فاطمه علیها السلام دامان پرمهر مادری عزیز و فداکار را از دست داد. و از آن پس تنها فاطمه‌ی خردسال بود که جای خالی مادر را در کانون خانواده پر می کرد.^۲

۱-۳- ولادت پرشکوه فاطمه علیها السلام

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در آن سال که سال پنجم بعثتش بود در سخت‌ترین شرایط به سر می برد. در همین سال حادثه‌ی بزرگی برای پیامبر صلی الله علیه و آله رخ داد، به فرمان خدا برای مشاهده‌ی ملکوت آسمان‌ها به معراج رفت، و به مصداق «لُنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا»^۳ آیات عظیم پروردگار را در پهنه‌ی بلند آسمان با چشم خود دید، و روح بزرگش بزرگتر و آماده‌ی پذیرش رسالتی سنگین‌تر توأم با امید بیشتر شد.

در روایتی - که اهل سنت و شیعه هر دو بر آن تأکید دارند- آمده است که: پیامبر صلی الله علیه و آله در شب معراج از بهشت عبور می کرد، جبرئیل از میوه درخت طوبی به آن حضرت داد. هنگامی که پیامبر به زمین بازگشت نطفه‌ی فاطمه زهرا علیها السلام از آن میوه‌ی بهشتی منعقد شد. و به این ترتیب این مولود بزرگ از عصاره‌ی پاک میوه‌های بهشتی و از پدری همچون پیامبر صلی الله علیه و آله و مادر

۲- الحافظ سلیمان بن ابراهیم، القندوزی الحنفی، ینایع المودة، موسسه‌ی انتشاراتی ولی عصر علیه السلام، ج ۱ و ۲، ص ۲۰۰.

۱- هئیت تحریریه موسسه در راه حق، همان، ص ۸.

۲- سوره‌ی اسراء (۱۷)، آیه ۱، «تا برخی از آیات خود را به او نشان دهیم.»

ایتارگر و فداکاری چون حضرت خدیجه علیها السلام در روز بیستم جمادی الثانی گام به این دنیا نهاد، و طعن و سرزنش‌های مخالفین، که پیامبر صلی الله علیه و آله را بدون «نسل جانشین» می‌پنداشتند، همگی نقش بر آب شد، و به مضمون سوره‌ی کوثر فاطمه زهرا علیها السلام چشمه‌ی جوشان برای ادامه‌ی دودمان پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه‌ی هدی و خیر فراوان در طول قرون و اعصار تا روز قیامت شد.^۱ اما شیخ طوسی در مصباح و اکثر علماء ذکر کرده‌اند که ولادت آن حضرت در روز بیستم ماه جمادی الاخر بوده و گفته‌اند که در روز جمعه سال دوم از بعثت بوده.^۲

۱-۴- اسماء حضرت زهرا علیها السلام

صدوق در خصال و امالی و علل الشرایع از حضرت صادق (ع) نقل می‌کنند که حضرت فاطمه علیها السلام نه نام داشت و این نام‌های آسمانی که خداوند منان به او نهاده بود از این قرارند: فاطمه، صدیقه، مبارکه، طاهره، زکیه، راضیه، مرضیه، محدثه و زهرا علیها السلام. این نام‌ها هر یک از جهت تسمیه به علت خصوصیتی که در حضرت فاطمه علیها السلام بوده به آن حضرت اعطا شده است. علامه مجلسی در ذیل شرح اسامی حضرت می‌گوید:

صدیقه به معنی معصومه است، مبارکه یعنی صاحب برکت در علم و فضل و کمالات و معجزات و اولاد و ذریه، طاهره یعنی پاکیزه از صفات نقص، زکیه یعنی نمو کننده در خیرات و کمالات، راضیه یعنی راضی به قضا الهی، مرضیه یعنی پسندیده‌ی خدا و دوستان خدا، محدثه یعنی خبر دهنده از غیب که ملک با او سخن گوید، زهرا یعنی نورانی به نور درونی و بیرونی، فاطمه یعنی جدا شده از هر زشتی و بریده شده از هر بدی و بازگرفته شده از آلودگی طبیعت.^۳

لقب بانوی گرامی اسلام سیده نساء العالمین خیر النساء بوده و او را با نام‌ها و القاب دیگری نیز می‌گفتند که، از جمله آن‌ها منصوره بود. پیغمبر از جبرئیل پرسید: چرا در آسمان فاطمه را منصوره و در زمین فاطمه می‌گویند؟ جبرئیل در پاسخ فرمود: در آسمان او را منصوره گویند، یعنی «کسی که یاری می‌شود به قصاص و انتقام از کسانی که در حق او ظلم کردند» و این نصرت در عصر قائم آل محمد صلی الله علیه و آله رخ می‌دهد.

۳- ناصر، مکارم شیرازی، زهرا سلام الله علیها برترین بانوی جهان، ناشر سرور، ص ۱۹.
 ۱- شیخ عباس، قمی، منتهی الامال، ج اول، ناشر آفاق، ص ۱۶۵.
 ۲- حسین، عمار زاده، زندگانی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، ناشر اسلام، ص ۱۶۵.

- ❖ حصان: زن کریمه و بخشنده و عقیقه‌ای که در عفت «حصن حصین» است؛
- ❖ حره: شیء خالص و صافی از هر غلّ و غش، یعنی او به دور از ناپاکی و آلودگی‌ها و کدورت‌های دنیا بوده و هست؛
- ❖ عذرا: زنی که هنوز بکر و دست نخورده است و عادت زنانه ندارد، بر طبق آیه‌ی «وَجَعَلْنَاهُ أَبْكَاراً». امام صادق (ع) فرمودند: «مادرم حورالعین بود؛ زیرا از ماده‌ای پاک که هیچ‌گونه فسادی به او اصابت نکرده است به وجود آمده؛
- ❖ معصومه: یعنی از خاندان عصمت و طهارت است و مرتکب هیچ گناه و اشتباهی نمی‌شود و خون معصوم نیز پاک است؛
- ❖ حانیه: یعنی زنی که در حق همسر و فرزندان خود بسیار مهربان و خوش رفتار است؛
- ❖ بضعة الرسول: پیامبر ﷺ خود فرمود: «فاطمه بضعه منی؛ یعنی فاطمه زهرا ﷺ پاره‌ی جگر من است». از دیگر نام‌های حضرت انسیه: یعنی حوریه‌ای به شکل انسان، حوراء و حوریه: یعنی انسانی به شکل حوریه بهشتی، نوریه: زنی که وجودش از جنس نور است، سماویه: زنی آسمانی، بتول: به نقل از پیامبر ﷺ یعنی زنی که هرگز عادت ماهانه و پلیدی نداشته؛ چه این عادت از دختران انبیاء ناپسند است، و کوکبه: در حدیث آمده که: فاطمه ﷺ ستاره‌ای درخشان است.^۱

۱-۵- کنیه‌های حضرت زهرا ﷺ

معروف‌ترین کنیه حضرت فاطمه ﷺ ام ابیها: به معنای مادر پدرش بود و دیگر: ام الحسن، ام الحسین، ام الائمه، ام الازهار، ابنة المصطفی، ام السبطين، و پیامبر گرامی اسلام ایشان را «نفس الله العلیا» و «نفس الله القائمة» می‌نامیدند. در زبان عربی «ام» بر عظمت مطلب و اهمیت مقام اطلاق می‌شد. عرب‌ها همیشه افتخارات خود را به مادر نسبت می‌دادند و در رجزها و حماسه‌ها به مادر مفاخره می‌کردند. در زبان فارسی هم در ابراز محبت به فرزند گفته می‌شود: «مادرم». در المنجد «ام را به معنی والده و اصل اشیاء آورده بنابراین «ام ابیها» یعنی کانون عصمت و عظمت و منشأ نبوت و ولایت. فاطمه ام ابیهاست، زیرا یگانه دختری است که پس از شش

۱ - فاطمه، منصوری، یاس آسمانی، ناشر طلا، ص ۳۳.

فرزند باقی ماند و نسل نبوت و امامت و ولایت از وجود مبارک او سرچشمه گرفت و یا برای آن که افاضات پیامبر ﷺ بر مردم، از طریق فاطمه علیها السلام بر مردمان نازل می شود. و شاید از این جهت امایها به وسیله پیامبر ﷺ خوانده شده که بزرگترین خدمت را به حضرت رسول فرموده و چون «ام» مادر است، خدمت گزار حقیقی اولاد خود خواهد بود^۱.

۱-۶- محبت فراوان پیامبر ﷺ نسبت به حضرت فاطمه علیها السلام

همه‌ی مورخان و ارباب حدیث نوشته‌اند که پیامبر ﷺ نسبت به دخترش فاطمه علیها السلام علاقه‌ی عجیبی داشت. بدیهی است علاقه‌ی پیامبر ﷺ تنها به خاطر رابطه‌ی پدری و فرزندی نبود، هرچند این عاطفه در وجود پیامبر ﷺ موج می‌زد، اما تعبیرات و سخنانی که آن حضرت به هنگام اظهار علاقه نسبت به دخترش فاطمه علیها السلام بیان می‌کرد، نشان می‌داد که معیارهای دیگری مطرح است.

از میان روایات فراوانی که در این زمینه رسیده است، کافی است به گوشه‌ای از این روایات که در کتب معروف شیعه و اهل سنت به آن اشاره شده است توجه کنیم. هنگامیکه آیه شریفه‌ی: «لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا» صدا کردن پیامبر ﷺ را در میان خود، مانند صدا کردن یکدیگر قرار ندهید.^۲ نازل شد، مسلمانان پیامبر ﷺ را با خطاب یا «محمد» صدا نکردند، بلکه ایشان را «یا رسول الله» و «یا ایها النبی ﷺ» می‌گفتند. فاطمه علیها السلام می‌گوید: بعد از نزول این آیه من دیگر جرأت نکردم پدرم را به عنوان «یا آباء» (پدرجان) صدا کنم، و هنگامی که خدمتش می‌رسیدم «یا رسول الله» می‌گفتم. یکی دوبار این خطاب را تکرار کردم، دیدم پیامبر ﷺ ناراحت شد و از من روی برتافت. بار سوم رو به من کرد و فرمود: ای فاطمه! این آیه درباره‌ی تو نازل نشده، و نه درباره‌ی نسل و نه خاندان تو، تو از منی و من از توام، این در مورد جفاکاران و تندخویان بی ادب قریش نازل شده است. بگو پدرجان، که این سخن قلب مرا زنده می‌کند و خدا را خشنود می‌سازد.

۱ - همان، ص ۳۳.

۲ - سوره ی نور (۲۴)، آیه ۶۳.